

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Załącznik nr 3

Wytyczne do opracowania Studium Wykonalności – projekty dotyczące uzbrojenia terenów inwestycyjnych

---

Niniejsze wytyczne stanowią podstawę metodologiczną do opracowywania studiów wykonalności projektów zgłaszanych do dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 (dalej: RPO WP).

Wytyczne zostały opracowane przez Instytucję Zarządzającą RPO WP.

W kwestiach nie uregulowanych w niniejszych wytycznych mają również zastosowanie:

- ↳ *Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych: Przewodnik*, Komisja Europejska, DG Polityka Regionalna, Bruksela 2002,
- ↳ *Dokument roboczy nr 4, Wytyczne dotyczące metodologii przeprowadzania analizy kosztów i korzyści*, Komisja Europejska, DG Polityka Regionalna, Bruksela 08.2006,
- ↳ *Wytyczne w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód*, sygnatura MRR/H/14(4)05/2013, www.funduszeuropejskie.gov.pl
- ↳ *Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych i regionalnych programów operacyjnych* MRR/H/16/2/06/08, z dnia 3 czerwca 2008 r. i MRR/H/16/3/05/09 z dnia 5 maja 2009 r, www.funduszeuropejskie.gov.pl
- ↳ obowiązujące przepisy i zasady rachunkowości,
- ↳ ogólnie przyjęte metody analiz finansowych i ekonomicznych.

Studium wykonalności to dokument stanowiący załącznik do wniosku o dofinansowanie, który ma być kompendium wiedzy na temat projektu oraz jego otoczenia. Informacje zawarte w studium poza zbadaniem finansowej, technicznej i instytucjonalnej wykonalności inwestycji powinny umożliwić także ocenę skutków inwestycji w kontekście postawionych celów.

Przygotowując studium wykonalności należy mieć na uwadze następujące zasady:

- ↳ dane przedstawione w Studium wykonalności muszą być zgodne z danymi zawartymi we wniosku o dofinansowanie,
- ↳ studium musi być aktualne na dzień składania wniosku,
- ↳ wszystkie analizy przygotowywane dla projektów infrastrukturalnych powinny być wykonane w cenach stałych,
- ↳ analizą należy objąć okres inwestycyjny (lata ponoszenia nakładów na realizację projektu) oraz technicznego cyklu życia projektu,
- ↳ okres odniesienia przyjęty na potrzeby analizy (za który należy sporządzić prognozę przepływów pieniężnych generowanych przez projekt) jest uzależniony od rodzaju inwestycji i powinien odzwierciedlać okres życia ekonomicznego projektu,
- ↳ dane (szczególnie dane liczbowe) powinny posiadać wskazanie źródeł pochodzenia i okres, którego dotyczą. Dane statystyczne nie powinny być starsze niż 2 lata, a źródła danych finansowych (np. kosztorys) nie mogą być starsze niż 1 rok.
- ↳ Studium wykonalności musi być zgodne z:
  - Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013,
  - Szczegółowym opisem priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013,

- Podręcznikiem kwalifikowania wydatków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013.

Zastrzega się, iż zakres wymaganych informacji do zawarcia w Studium wykonalności (SW) może być dodatkowo określony w regulaminie danego konkursu.

Wytyczne dotyczą dokumentacji projektów zgłaszanych do dofinansowania w ramach:

- ↳ osi priorytetowej 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka,
- ↳ działania 1.4. Promocja gospodarcza i aktywizacja inwestycyjna regionu,
- ↳ schematu A – Projekty inwestycyjne

w zakresie określonym w Szczegółowym opisie priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013, tj.:

Kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych.

Spis treści

1. Podstawowe pojęcia	5
2. Tytuł	7
3. Streszczenie	7
4. Przyczyny realizacji projektu	7
4.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu (stan aktualny przed realizacją projektu)	8
4.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu	10
5. Opis projektu	11
5.1. Przedmiot i produkty projektu	12
5.2. Lokalizacja	12
5.3. Wskaźniki rezultatu projektu	13
5.4. Cel projektu, oddziaływania społeczno-gospodarcze, powiązania z innymi projektami	13
5.5. Spójność projektu z celami RPO oraz spójność z dokumentami programowymi/strategicznymi (krajowymi, regionalnymi, lokalnymi)	14
6. Analiza techniczna/technologiczna projektu	14
6.1. Opis i ocena wariantów alternatywnych	14
6.2. Optymalny wariant projektu (przyjęte rozwiązanie technologiczne)	16
7. Uwarunkowania formalno-prawne	16
7.1. Uwarunkowania wynikające z procedur prawa budowlanego i zagospodarowania przestrzennego	16
7.2. Prawo do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane	17
7.3. Zgodność z prawem zamówień publicznych	17
7.4. Specyficzne uwarunkowania prawne	18
8. Analiza potencjału instytucjonalnego Wnioskodawcy	18
8.1. Charakterystyka wnioskodawcy	18
8.2. Partnerzy i opis zasad partnerstwa	18
8.3. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu	19
8.4. Doświadczenie w realizacji projektów inwestycyjnych	19
9. Analiza finansowa	19
10. Analiza ekonomiczna	28
11. Analiza wrażliwości i ryzyka	30
12. Analiza oddziaływania na środowisko	31
12.1. Formalno-prawna procedura oceny	31
12.2. Analiza poszczególnych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko	32
12.3. Analiza oddziaływania projektu na obszary Natura 2000	33
13. Załącznik: Specyfikacja wskaźników podlegających ocenie merytorycznej	35

1. Podstawowe pojęcia

Zadanie – wyodrębniona technicznie i organizacyjnie część przedsięwzięcia; w przypadku zadań inwestycyjnych część przedsięwzięcia wymagająca odrębnego pozwolenia na budowę (zgłoszenia).

Projekt – przedsięwzięcie opisane we wniosku o dofinansowanie, będące przedmiotem umowy o dofinansowanie między Beneficjentem a Instytucją Zarządzającą.

Projekty generujące dochód - w myśl art. 55 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 są to wszelkie projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub Funduszu Spójności, których całkowity koszt przekracza 1 mln EUR obejmujące inwestycje w infrastrukturę, korzystanie z której podlega opłatom ponoszonym bezpośrednio przez korzystających oraz wszelkie projekty pociągające za sobą sprzedaż gruntu lub budynków lub dzierżawę gruntu lub najem budynków, lub wszelkie inne odpłatne świadczenie usług dla których wartość bieżąca przychodów w rozumieniu art. 55 ust.1 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 przewyższa wartość bieżąca kosztów operacyjnych.

Beneficjent - podmiot gospodarczy, podmiot lub przedsiębiorstwo publiczne lub prywatne, odpowiedzialne za inicjowanie lub inicjujące i realizujące operacje (realizujące projekty finansowane z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu) – art. 5 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Beneficjent pośredni – podmiot lub grupa bezpośrednio korzystająca z efektów projektu.

Cele ogólne/pośrednie – cele wskazują dlaczego projekt jest ważny dla społeczeństwa w kategoriach długoterminowych korzyści dla beneficjentów i szerszych korzyści dla innych grup.

Cel bezpośredni – cel odnoszący się do kluczowego problemu i jest definiowany w kategoriach korzyści dla beneficjentów lub grup docelowych, jest rezultatem wykorzystania powstałych produktów.

Działania – czynności wykonane w celu dostarczenia dobra lub usługi.

Produkt – bezpośredni, materialny efekt zrealizowanych działań, musi być osiągnięty w trakcie „życia” projektu, przyczynia się do osiągnięcia rezultatów, a przez to celów bezpośrednich.

Wskaźniki produktu - wskaźniki odnoszące się do działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, ilość firm które uzyskały pomoc).

Rezultat – fizyczny efekt osiągnięcia celu bezpośredniego oraz bezpośredni wpływ zrealizowanych działań/stworzonych produktów, osiągany natychmiast po realizacji projektu; określa zmiany jakie nastąpiły u bezpośrednich beneficjentów.

Wskaźniki rezultatu - Są to wskaźniki, które mierzą bezpośrednio efekty zrealizowanych zadań. Efekty te powinny pojawić się natychmiast po zrealizowaniu zadania.

Oddziaływanie – długofalowe konsekwencje z wytworzenia produktów dla beneficjentów pośrednich, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów.

Wskaźniki oddziaływania - wskaźniki odnoszące się do skutków danego programu wykraczających poza natychmiastowe efekty dla beneficjentów (np. wpływ projektu na sytuację społeczno-gospodarczą w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji). Oddziaływanie szczegółowe to te efekty, które pojawią się po pewnym okresie czasu,

niemniej jednak są bezpośrednio powiązane z podjętym działaniem. Oddziaływanie globalne obejmuje efekty długookresowe dotyczące szerszej populacji.

Interesariusze projektu – wszystkie osoby, grupy osób, instytucje lub firmy które mogą mieć bezpośredni lub pośredni udział w projekcie. Mogą one pozytywnie lub negatywnie wpływać na projekt lub też być pod wpływem procesu oraz rezultatów projektów lub programów.

Metoda SMART – **Specific** (konkretny) – czy cel nie jest ujęty zbyt ogólnie, **Measurable** (mierzalny) czy można zmierzyć poziom jego osiągnięcia, **Archivable/Available** (osiągalny) czy cel jest wyrażony liczbowo, **Realistic** (realistyczny) czy cel jest możliwy do osiągnięcia w założonym okresie, **Timed** (określony w czasie) czy cel jest określony w czasie.

Technika wykresów Gantta (technika harmonogramów lub technika wykresów słupkowych) opiera się na graficznym przedstawieniu trzech podstawowych elementów: okresu, planu oraz wyniku. Oznaczają one kolejno: okres w jakim odbywać się będzie realizacja zadania, czas zaplanowany na jego wykonanie oraz rzeczywisty (dokonany) czas realizacji. Układ zdarzeń na wykresie, obejmuje zdarzenia planowane oraz rzeczywiste. Pozwala poradzić sobie z realizacją planów w sposób najbardziej efektywny z możliwych. Harmonogram pomaga uświadomić zakres czynności oraz zależności między nimi, ułatwia też nadzorowanie i wczesne wykrywanie zagrożeń realizacji.

Metody sieciowe - (dwie najpopularniejsze to CPM i PERT), powstały w celu planowania i kontroli przedsięwzięć o charakterze jednostkowym, czyli posiadających wyraźnie oddzielone od siebie pojedyncze zadania. Najważniejszą cechą tych metod jest możliwość graficznego prezentowania rozkładu zdarzeń w czasie.

W metodzie CPM czas trwania każdej pojedynczej czynności jest znany, dlatego też model jaki powstaje przy zastosowaniu tej metody jest modelem deterministycznym.

W odróżnieniu od CPM, metoda PERT jest oparta na metodach probabilistycznych, gdyż czas trwania poszczególnych zadań nie jest z góry znany. Uwzględniając ryzyko, szacuje się czas wykonania zadań.

Trwałość projektu – w myśl art. 57 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 okres 5 lat liczony od chwili zakończenia finansowej realizacji projektu.

2. Tytuł

Tytuł studium wykonalności powinien być tożsamy z tytułem wniosku o dofinansowanie (p. A.2 formularza wniosku o dofinansowanie). Tytuł powinien być możliwie krótki, zwięzły i jednocześnie oddający charakter projektu oraz umożliwiający odróżnienie od innych projektów danego Wnioskodawcy.

3. Streszczenie

Pisząc streszczenie (podsumowanie) należy zastosować zasady:

- streszczenie należy pisać zawsze na końcu pracy nad studium (kiedy całości dokumentu zostanie przygotowana),
- streszczenie nie powinno mieć więcej niż 10 stron, jeżeli istnieje potrzeba omówienia większego fragmentu – należy odesłać czytelnika do szczegółowej części studium,
- przy każdym wniosku, wyniku badań itp. należy podawać stronę, na której znajdują się analizy lub wyliczenia, aby czytelnik mógł szybko znaleźć ten fragment,
- kolejność przedstawianych informacji powinna być zgodna ze strukturą studium,

W rozdziale tym powinien znaleźć się skrótowy przegląd kluczowych informacji o projekcie dotyczących zasadniczego określenia m.in.:

- ↳ przedmiotu projektu (czego dotyczy inwestycja?),
- ↳ wnioskodawcy,
- ↳ lokalizacja inwestycji, w tym powiat, gmina, miejscowość,
- ↳ podstawowe wnioski z analizy otoczenia przedsięwzięcia,
- ↳ celu, w jakim będzie realizowany,
- ↳ głównych problemów,
- ↳ rezultatów i beneficjentów,
- ↳ produktów,
- ↳ przewidywanych nakładów inwestycyjnych,
- ↳ kwoty i poziomu % wnioskowanej dotacji z EFRR,
- ↳ harmonogramu projektu,
- ↳ wykonalności instytucjonalnej i trwałości projektu,
- ↳ wykonalności technicznej przyjętych rozwiązań,
- ↳ wyników analizy finansowej i ekonomicznej,
- ↳ wniosków z analizy oddziaływania na środowisko.

W streszczeniu należy przedstawić podstawową charakterystykę projektu.

4. Przyczyny realizacji projektu

W rozdziale niniejszym należy przedstawić przyczyny realizacji projektu oraz określić problemy, jakie zostaną rozwiązane w wyniku realizacji zaplanowanych działań, zgodnie z poniższymi punktami.

4.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu (stan aktualny przed realizacją projektu)

Punkt obejmuje informacje związane ze społeczno-gospodarczym kontekstem i przyczynami realizacji projektu. W odniesieniu do projektu z zakresu uzbrajania terenów inwestycyjnych należy między innymi określić:

- ↳ społeczność objętą potencjalnym oddziaływaniem projektu (obszar oddziaływania, liczba miejscowości objętych oddziaływaniem, gęstość zaludnienia i rodzaj zabudowy, liczba mieszkańców itp.)
- ↳ podstawowe dane demograficzne,
- ↳ podstawowe dane na temat rozwoju gospodarczego (przeciętny dochód na głowę mieszkańca w obszarze projektu w porównaniu do średniej dla województwa i Polski, profil obszaru, liczba przedsiębiorstw oraz ich wielkość i profil, udział w tworzeniu lokalnego rynku pracy),
- ↳ jakie są potrzeby interesariuszy (przede wszystkim przedsiębiorców) w zakresie infrastruktury? Czy były prowadzone rozmowy/analizy potrzeb interesariuszy (ulożonych na danym terenie i potencjalnych)?
- ↳ jaki jest obecny stan infrastruktury? (drogowej dojazdowej i wewnętrznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, deszczowej, sieci ciepłowniczej, elektrycznej, gazowej, teleinformatycznej, obiektów kubaturowych).

Opis istniejącej infrastruktury powinien dotyczyć w szczególności:

infrastruktura drogowa dojazdowa i wewnętrzna:

- ↳ parametry techniczne dróg takie jak: rodzaj drogi i klasa, obciążenie ruchem, obciążenie nawierzchni, szybkość projektową samochodów osobowych i ciężarowych, szerokość korony, ilość i szerokość jezdni, szerokość poboczy, stan techniczny nawierzchni itd.
- ↳ parametry dla obiektów inżynierskich, takie jak: konstrukcje nośne, podpory, elementy wyposażenia, elementy geometryczne i materiałowe obiektów;
- ↳ opis urządzeń ochrony środowiska: inwentaryzacja przyrodnicza ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rzadkich i chronionych flory i fauny oraz korytarzy migracji fauny;
- ↳ ocena stanu istniejącej infrastruktury technicznej;

infrastruktura wodociągowa:

- ↳ charakterystyka systemu (długość sieci, przekrój i rodzaj rur, istniejące przeciski, przejścia itp.),
- ↳ liczba i długość przyłączy, przekrój i rodzaj materiału,
- ↳ istniejące ujęcie wody (wydajność, rodzaj np. ze studni głębinowej) wraz z opisem stacji uzdatniania (wydajność eksploatacyjna, technologia oczyszczania wody, kategoria, główne elementy),
- ↳ liczba istniejących przepompowni (łącznie moc przepompowni, średniodobowy czas ich pracy),
- ↳ istniejące studnie redukcyjne itp.
- ↳ stan techniczny istniejącej sieci wodociągowej (w tym jej historia, etapy tworzenia itp.)

infrastruktura kanalizacyjna:

- ↳ charakterystyka systemu (ogólnospławny, rozdzielczy),
- ↳ rodzaj zastosowanego rozwiązania technologicznego (tłoczna, grawitacyjna),
- ↳ lokalizacja wylotu kanału ściekowego wraz z podaniem numeru pozwolenia wodnoprawnego na jego użytkowanie,
- ↳ istniejące przepompownie ścieków,
- ↳ długość sieci [mb], w tym sieci grawitacyjnej i tłocznej / podciśnieniowej,
- ↳ ilości istniejących przyłączy i długość przykanalików [mb], w tym do domów jednorodzinnych, do domów wielorodzinnych, do pozostałych (zakłady produkcyjne i usługowe, instytucje itp.), do niezabudowanych działek budowlanych,
- ↳ ilość ścieków odbieranych systemem kanalizacji sanitarnej ogółem [m³/rok], w tym od gospodarstw indywidualnych, od pozostałych podmiotów (zakłady produkcyjne i usługowe, instytucje użyteczności publicznej),
- ↳ jakość ścieków (m.in. BZT5 – ścieki nieoczyszczone i oczyszczone [g O₂/m³] i inne).

infrastruktura deszczowa:

- ↳ charakterystyka kanałów (kanałów deszczowych, przykanalików, kanałów zbiorczych, kolektora głównego, kanałów nieprzelazowych i przelazowych itd.)
- ↳ charakterystyka urządzeń (elementów) uzbrojenia sieci (studzienki kanalizacyjne, przelotowe, połączeniowe, kaskadowe (spadowe), bezwłazowe, komory kanalizacyjne, połączeniowe, spadowe (kaskadowe), wylot ścieków, przejście syfonowe, zbiornik retencyjny, przepompownie ścieków, wpust deszczowy)
- ↳ charakterystyka elementów studzienek i komór (komora robocza, komin włazowy, płyta przykrycia studzienki lub komory, właz kanałowy, kineta, spocznik itp.)

sieć ciepłownicza:

- ↳ elementy składowe systemu ciepłowniczego (źródła wytwarzania, sieci przesyłowe, przyłącza, węzły cieplne i zewnętrzne instalacje odbiorcze),
- ↳ źródła wytwarzania: rodzaj źródła wytwarzania (m.in.: elektrownie, elektrociepłownie zawodowe i przemysłowe, ciepłownie zawodowe i przemysłowe, kotłownie lokalne, źródła odnawialne), moc cieplna (wytwarzana, osiągalna), stan techniczny urządzeń (zużycie środków trwałych w [%] - średni stopień dekapitalizacji majątku), wskaźnik wykorzystania mocy [GJ/MW], sprawność procesu wytwarzania [%], produkcja ciepła w jednostkach fizycznych [TJ] wg przeznaczenia (na własne potrzeby, oddane do sieci, dostarczone do odbiorców przyłączonych do sieci), rodzaje spalanych paliw (węgiel kamienny [tys. t], węgiel brunatny [tys. t], olej lekki [tys. t], olej ciężki [tys. t], gaz ziemny wysokometanowy [tys. m³], gaz ziemny zaazotowany [tys. m³]), ocena pozostałości poprocesowych i sposób zagospodarowania, % spalania części organicznych, elastyczność zastosowanych urządzeń, bezpieczeństwo, awaryjność (niezawodność), inne czynniki ryzyka technicznego i problemy eksploatacyjne.
- ↳ sieci przesyłowe, m.in.: długość sieci, rodzaj sieci (nisko lub wysokoparametrowe, kanałowe, napowietrzne, preizolowane, łupinowe, inne), rok budowy, średnice, straty ciepła w [GJ/rok], wskaźnik strat przesyłowych,
- ↳ odbiory, m.in.:
  - ↳ ocena stanu energetycznego budynków np. na podstawie przeprowadzonego audytu energetycznego (powierzchnia, kubatura, współczynniki cieplne budynków, wielkości powierzchni docieplanych, ilość powierzchni i typ okien,

rodzaj instalacji, ilość i rodzaje grzejników, rodzaje zaworów, podzielniki ciepła, odpowietrzanie);

↳ aktualne zapotrzebowanie na energię cieplną.

sieć elektryczna:

- ↳ charakterystyka węzłów: rodzaj i schemat stacji, rodzaj pól i ich wyposażenie, zapotrzebowanie na moc czynną i bierną w charakterystycznych godzinach pomiarowych z uwzględnieniem i bez uwzględnienia mocy osiągalnych jednostek wytwórczych, roczne zapotrzebowanie na energię elektryczną z uwzględnieniem i bez uwzględnienia produkcji energii elektrycznej jednostek wytwórczych, ilość energii elektrycznej kupowanej w ramach bezpośrednich umów z wytwórcami, udział odbiorców przemysłowych w szczytowym obciążeniu stacji, moc bierna kompensująca, kondensatory ze znakiem „+”, dławiki ze znakiem „-”, układ normalny pracy;
- ↳ charakterystyka linii przesyłowych: rezystancja linii, reaktancja dla składowej zgodnej, 1/2 susceptancji poprzecznej pojemnościowej, stosunek reaktancji dla składowej zerowej do reaktancji dla składowej zgodnej, 1/2 konduktancji poprzecznej, długość linii, typ i przekrój przewodów, obciążalność termiczna linii w sezonie zimowym, obciążalność termiczna linii w sezonie letnim.
- ↳ charakterystyka transformatorów: np. dane znamionowe, model zwarciovowy.

sieć gazowa:

- ↳ rodzaj gazociągu przechodzącego przez teren i doprowadzeniowego (wysokiego ciśnienia, średniego podwyższonego ciśnienia, średniego ciśnienia, niskiego ciśnienia),
- ↳ charakterystyka przesyłu gazu,
- ↳ charakterystyka dystrybucji gazu,
- ↳ charakterystyka stacji gazowych (stacji redukcyjnych, punktów redukcyjnych, stacji pomiarowych, mieszalni gazu itp.)

Opis powinien zawierać najistotniejsze informacje i dane statystyczne odnoszące się do zakresu i typu projektu oraz mogących mieć wpływ na jego przewidywane skutki w sferze społecznej i gospodarczej. W przypadku podawania danych statystycznych należy określić ich źródło. Należy unikać nadmiernego rozbudowywania ww. opisów oraz zamieszczania danych zbędnych z punktu widzenia przedmiotu i celów projektu.

Powyższe dane nie powinny być starsze niż 2 lata, zaś źródła danych finansowych nie starsze niż 1 rok.

4.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu

Należy wymienić oraz scharakteryzować grupy wszystkich interesariuszy projektu, w tym beneficjentów projektu, m.in. grupy społeczne, instytucje oraz podmioty (np. przedsiębiorstwa, instytucje publiczne), które będą korzystały z infrastruktury przewidzianej do realizacji w ramach projektu.

Punkt ten powinien przede wszystkim zawierać:

- ↳ opis i analizę problemów¹, które dotyczą bezpośrednich i pośrednich beneficjentów (ale tylko w kontekście przedmiotu projektu),

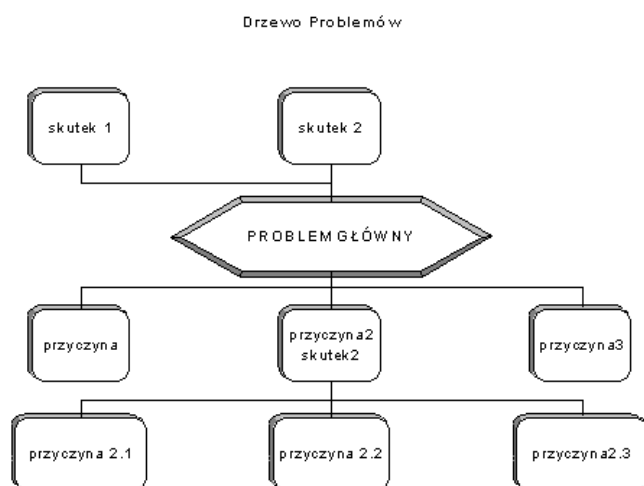
---

¹ Problemy muszą być określone jako sytuacje negatywne. Nie wszystkie sformułowania są sytuacjami negatywnymi, np. '10% stopa bezrobocia w mieście' nie oznacza negatywnej sytuacji, jeżeli w innych miastach jest ona dwukrotnie wyższa, ale sformułowanie 'dwukrotnie wyższa stopa bezrobocia niż na obszarze okalającym obszar projektu' – jest już sytuacją negatywną.

- ↳ uzasadnienie powiązań pomiędzy problemami a badaną analizą otoczenia projektu oraz opis związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy problemami,
- ↳ selekcję problemów i wybór tych, które projekt ma rozwiązać lub przyczynić się do ich rozwiązania.

W celu przejrzystości związków przyczynowo-skutkowych inwestycji należy zastosować narzędzia „drzewo problemów”, które wskaże powiązanie skutków problemów z analizą społeczno-gospodarczą.

Na podstawie drzewa problemów można z łatwością określić, czy *projekt rozwiązuje rzeczywiste problemy społeczności*. Bowiem jedynie **projekty rozwiązujące problemy znajdujące się na samym dole drzewa problemów (pierwotne przyczyny) są skuteczne i zostawiają trwałe rezultaty**. Jeżeli projekt koncentruje się na problemach ze środka drzewa, to ewentualnie rozwiąże je jedynie na czas projektu, bowiem po jego zakończeniu ponownie zaczną oddziaływać problemy będące poniżej i ponownie powstaną skutki (problemy pośrednie), które projekt chwilowo rozwiązał.

Należy uzasadnić: jakie są niedogodności i problemy dla podmiotów gospodarczych? dlaczego do tej pory potrzeby nie zostały zaspokojone, a problemy rozwiązane? czy i w jaki sposób realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania negatywnych kwestii? na jaki czas? jeżeli nie, to w jakim zakresie? dlaczego wybrano właśnie taki zakres projektu? czy istnieją rozwiązania alternatywne?

W rozdziale tym należy w jednoznaczny sposób określić główny problem projektu, który będzie ściśle powiązany z głównym celem inwestycji.

5. Opis projektu

Projekt stanowi ekonomicznie niepodzielną serię prac, spełniających ściśle określoną funkcję techniczną i posiadających jasno określone cele. Projekt charakteryzuje się możliwością wyraźnego wyodrębnienia ram czasowych realizacji. Działania te mają charakter jednorazowy, zaś ich celem jest doprowadzenie do rozwiązania problemu (osiągnięcia stanu pożądanego – celu) lub ułatwienie likwidacji problemu. Definiowany problem musi zawsze dotyczyć określonej grupy interesariuszy, nie może ograniczać się wyłącznie do aspektów technicznych.

Projekt powinien być powiązany z bieżącą działalnością podmiotu, który go realizuje, ale jednocześnie musi być łatwy do wyodrębnienia z owej działalności. Należy jednak podkreślić, iż projekt powinien mieć pozytywny wpływ na bieżące funkcjonowanie instytucji lub grupy osób.

Zasadniczym elementem studium jest również przedstawienie strategii wdrażania projektu. Analiza w tym zakresie opiera się na określeniu uzasadnionych celów, rezultatów projektu oraz niezbędnych do ich osiągnięcia produktów. Rozdział może być uzupełniony przedstawieniem matrycy logicznej oraz analizy SWOT projektu.

5.1. Przedmiot i produkty projektu

W punkcie niniejszym należy opisać, co będzie przedmiotem projektu (efekty rzeczowe), przy wykorzystaniu danych liczbowych i podstawowych parametrów technicznych inwestycji. Należy tu opisać działania, jakie zakłada projekt, które powinny w sposób logiczny służyć zaspokojeniu wskazanych wcześniej potrzeb.

Należy również opisać oraz podać wartości liczbowe wskaźników produktu, przez które należy rozumieć wynik interwencji w stan aktualny, czyli bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami fizycznymi.

Należy obligatoryjnie wybrać wskaźnik kluczowy pn. „Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych”.

Wymagane jest podanie wskaźników zgodnych z listą podaną dla działania 1.4 schemat A. W pierwszej kolejności należy wziąć pod uwagę tzw. wskaźniki kluczowe (patrz instrukcja do wniosku o dofinansowanie).

Do kluczowych wskaźników produktu w zakresie uzbrajanych terenów zalicza się:

P.9.2.1	Liczba wspartych terenów inwestycyjnych	szt.
P.9.2.2	Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych	ha
P.100	Liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC)	szt.

Wartości fizyczne należy przyporządkować do danego wskaźnika zgodnie z określoną jednostką miary, na podstawie posiadanej dokumentacji technicznej oraz określić termin planowanej realizacji wskaźnika.

5.2. Lokalizacja

Należy podać adres: miejscowość oraz nazwę gminy i powiatu oraz numery działek, na których znajduje się teren objęty projektem.

Opis powinien być uzupełniony mapką poglądową przedstawiającą inwestycję na tle obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego terenu oraz powiązania planowanej inwestycji z siedliskami ludzkimi. Należy zaznaczyć obszar oddziaływania projektu, komunikację i powiązania z innymi obiektami uzupełniającymi. Dodatkowo mapa powinna mieć zaznaczone granice administracyjne województwa, powiatów i gmin.

Przy charakteryzowaniu wybranej lokalizacji należy wziąć pod uwagę:

- ↳ warunki topograficzne, hydrogeologiczne i urbanistyczne mające wpływ na projekt,
- ↳ powiązanie z innymi obiektami infrastrukturalnymi,
- ↳ zapotrzebowanie na media i ich dostępność w danej lokalizacji,
- ↳ możliwość prowadzenia i zabezpieczenia budowy, stref ochronnych itp.

5.3. Wskaźniki rezultatu projektu

Rezultaty charakteryzują wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu. Wymagane jest podanie wskaźników zgodnych z listą podaną dla działania 1.4 schemat A. W pierwszej kolejności należy wziąć pod uwagę tzw. „wskaźniki kluczowe”.

Należy obligatoryjnie wybrać wskaźnik kluczowy pn. *Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowywanych terenach (szt.)*.

Do kluczowych wskaźników rezultatu w zakresie projektów zalicza się:

R.9.2.1	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowywanych terenach [szt.]
R.9.2.2	Wartość inwestycji zlokalizowanych na przygotowywanych terenach [PLN]
R.100	Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) (szt.)

Wskaźnik rezultatu powinien być uwzględniony w roku bazowym projektu (rok złożenia wniosku o dofinansowanie lub rok rozpoczęcia realizacji inwestycji informujący o stanie poprzedzającym jej realizację), który umożliwi ocenę zmian, jakie nastąpią w konsekwencji realizacji inwestycji.

Wartości należy podać zgodnie z ustaloną dla danego wskaźnika jednostką miary. Rok osiągnięcia zaplanowanej wartości wskaźnika powinien być – co do zasady – tożsamy z rokiem, w którym planowane jest rzeczowe zakończenie realizacji projektu (protokół odbioru). W indywidualnych sytuacjach prawidłowe oszacowanie wartości wskaźnika rezultatu może być jednak utrudnione lub niemożliwe w roku zakończenia rzeczowego projektu². Wówczas należy podać wartość właściwą dla zakresu inwestycji, która wystąpi nie później niż w pierwszym pełnym roku kalendarzowym następującym po roku zakończenia realizacji inwestycji. Podejście takie jest dopuszczalne w wyjątkowych sytuacjach oraz wymaga konkretnego uzasadnienia.

5.4. Cel projektu, oddziaływania społeczno-gospodarcze, powiązania z innymi projektami

Cel (-e) to przyszły stan rzeczy, który jest planowany do osiągnięcia w następstwie podjętych działań. Cel wyraża sens działania, wynikający z potrzeb wewnętrznych i zewnętrznych systemu i jest konkretną odpowiedzią na istniejące potrzeby³.

Wnioskodawca opisuje w tym punkcie, jakie długoterminowe korzyści zostaną osiągnięte w danym sektorze/regionie poprzez realizację projektu.

W miarę możliwości należy również dokonać wstępnej kwantyfikacji ważnych parametrów takiego celu (wskaźników oddziaływania) oraz określić ramy czasowe ich osiągnięcia. Cele najlepiej jest określić za pomocą metody SMART⁴.

Wskazany cel główny powinien być zgodny z zidentyfikowanym problemem głównym z rozdz. 4.2 niniejszych wytycznych.

Korzyści osiągnięte w ramach danego celu powinny być wyrażone w konkretnych wartościach /parametrach społeczno-ekonomicznych.

² np. odbiór wybudowanej infrastruktury zaplanowano na 27 grudnia 2010 r.; ze względów technicznych, organizacyjnych i warunków atmosferycznych pełna liczba planowanych użytkowników zostanie osiągnięta dopiero w I lub II kwartale 2011 r.

³ A więc nigdy celem nie może być 'kupienie wyposażenia' lub 'zatrudnienie pracowników'.

⁴ *Specific* (konkretny) – czy cel nie jest ujęty zbyt ogólnie? *measurable* (mierzalny) – czy można zmierzyć poziom jego osiągnięcia? *achievable/available* (osiągalny) – czy cel jest wyrażony liczbowo? *realistic* (realistyczny) – czy cel jest możliwy do osiągnięcia w założonym okresie? *timed* (określony w czasie) – czy cel jest określony w czasie?

5.5. Spójność projektu z celami RPO oraz spójność z dokumentami programowymi/strategicznymi (krajowymi, regionalnymi, lokalnymi)

Cel(e) projektu muszą być zgodne z celami działania zawartymi w RPO WP.

W niniejszym punkcie należy przedstawić przesłanki świadczące o tym, iż projekt przyczyni się do realizacji celów działania 1.4 schemat A – w jaki sposób i w jakim zakresie (w tym w kontekście wskaźników realizacji).

Istotne są również informacje wskazujące na spójność projektu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym, w tym zwłaszcza z celami strategii rozwoju województwa – w jaki sposób i w jakim zakresie (w kontekście wskaźników realizacji). Należy również określić, jakie są uwarunkowania realizacyjne planowanego projektu wynikające z:

- ↳ dokumentów strategicznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, Planów Rozwoju Lokalnego, itp. w zależności od rodzaju projektu);
- ↳ uwarunkowań prawnych (np. własność gruntu, budynku),
- ↳ warunków środowiskowych, geologicznych i geotechnicznych, ochrony konserwatorskiej terenu (czy teren, jest wpisany do rejestru zabytków oraz czy podlega ochronie na podstawie ustaleń MPZP);
- ↳ innych warunków (np.: związanych z BHP, przepisów przeciwpożarowych).

Nie należy wymieniać i obszernie opisywać wszystkich dokumentów, lecz wykazać ich szczegółowy związek z projektem. Istotą tego punktu jest wskazanie, w jaki sposób problemy zidentyfikowane w dokumentach strategicznych będą załatwiane w wyniku przyszłej realizacji projektu.

6. Analiza techniczna/technologiczna projektu

6.1. Opis i ocena wariantów alternatywnych

Analiza wariantów projektu jest decydująca dla właściwej identyfikacji zakresu projektu oraz wyboru najbardziej opłacalnego rozwiązania technicznego.

Wybierając możliwe warianty realizacji projektu, należy zwrócić uwagę, czy faktycznie przyczyniają się one do określania różnych zakresów i możliwości realizacji projektu. Chodzi tu o to, aby skupić się na ograniczonej liczbie istotnych i technicznie wykonalnych opcji. Dla ułatwienia wyboru wariantów, należy opowiedzieć na dwa podstawowe pytania:

- w jaki sposób można rozwiązać wcześniej zidentyfikowane problemy oraz potrzeby?
- w jakim stopniu zidentyfikowane warianty odpowiadają na potrzeby społeczności?

Należy odnieść się do alternatywnych możliwych rozwiązań zakresu projektu (czyli alternatywnego projektu) np. organizacji komunikacji do innej miejscowości posiadającej daną infrastrukturę z budową własnej infrastruktury (aspekt lokalizacji); czy konieczne jest uzbrajanie zupełnie „surowego” terenu, czy wystarczy doprowadzić niezbędną infrastrukturę liniową do już w pewnym stopniu uzbrojonego terenu oraz zmodernizować starą infrastrukturę (aspekt zakresu projektu); dostosowanie infrastruktury do planowanej liczby użytkowników z rozbudową infrastruktury pod potrzeby nowych usług i wzrostu ich jakości (aspekt skali projektu).

Wariantowość projektu nie może dotyczyć zakresu projektu, (np. poprowadzenia sieci wodociągowej lub nie), bowiem każdy projekt tworzący tereny inwestycyjne musi doprowadzać teren do pełnej funkcjonalności.

Dlatego wariantowość może dotyczyć:

- różnych potencjalnych terenów inwestycyjnych, które należy uzbroić i przygotować dla inwestorów (czyli różnych lokalizacji terenów inwestycyjnych),
- różnych rozwiązań i technologii w ramach poszczególnych elementów infrastruktury (np.: w ramach sieci wodociągowej można rozpatrywać budowę sieci wodociągowej tłocznej vs. budowa sieci grawitacyjnej).

Zwrócić należy uwagę, by analiza wariantów realizacji projektów faktycznie skupiła się na istotnej i technicznie wykonalnej opcji, a także by określała zakres projektu.

Możliwe są następujące rodzaje analiz wariantów:

1. Analiza ilościowa (analiza DGC) dla każdego wariantu (miar rezultatu)

W przypadku terenów inwestycyjnych można przyjąć, że stan obecny nie wpływa samoistnie na przyciągnięcie inwestorów na dany obszar, stąd wszelkie nakłady, które poniesie projektodawca, można potraktować jako nakłady niezbędne. Kryterium efektywności wydatkowania funduszy wskazuje, iż należy wybrać te warianty, które przyciągną najwięcej inwestorów jak najmniejszym kosztem.

Metodę analizy opcji należy dobrać do specyfiki przedsięwzięcia np. metodę dynamicznego kosztu jednostkowego (DGC)⁵, gdzie za miarę rezultatu należy przyjąć:

Typ projektu	Miara rezultatu [MR]/ Efekt ekologiczny [EE]	Jednostka
uzbrojenie terenów pod nowe inwestycje	wielkość powierzchni terenów inwestycyjnych dostępnych w wyniku realizacji Projektu	m ²

2. Analiza jakościowa (metoda wielokryterialna)

W analizie jakościowej metodą wielokryterialną należy wykorzystać kluczowe kryteria 'miękkiej płaszczyzny' projektów, a więc przede wszystkim:

- ↳ wpływ na ogólny rozwój gospodarczy danego obszaru (np. liczony dwoma wskaźnikami: PKB per capita, stopa bezrobocia),
- ↳ wpływ na wzrost zatrudnienia w sektorze,
- ↳ wpływ na wzrost przeciętnych dochodów w danym sektorze na danym obszarze,
- ↳ wpływ na wzrost produktywności (wydajności pracy) w danym sektorze

⁵ Dynamiczny koszt jednostkowy DGC (*Dynamic Generation Cost*) jest równy cenie, która pozwala na uzyskanie zdyskontowanych przychodów równych zdyskontowanym kosztom, a więc minimalnej cenie, która powoduje, że przedsięwzięcie staje się rentowne. Zatem:

$$DGC = p_{EE} = \frac{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{KI_t + KE_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{EE_t}{(1+i)^t}}$$

gdzie:

- p_{EE} cena za jednostkę miary rezultatu;
- KI_t nakłady inwestycyjne poniesione w danym roku;
- KE_t koszty eksploatacyjne poniesione w danym roku;
- i stopa dyskontowa;
- t rok, przyjmuje wartości od 0 do n;
- EE_t miara rezultatu,

6.2. Optymalny wariant projektu (przyjęte rozwiązanie technologiczne)

Po przeprowadzeniu analizy wariantów danego projektu, należy dokonać wyboru najlepszego wariantu projektu. Jest to już zadanie stosunkowo łatwe, bowiem **w przypadku metody DGC**, jak przedstawiono powyżej, najlepszy wariant odznacza się najniższym dynamicznym kosztem jednostkowym, natomiast **w przypadku metody wielokryterialnej** – najwyższą oceną sumaryczną, czyli maksymalnym wpływem na osiągnięcie celów projektu.

Po analizie dostępnych wariantów inwestycji i wyborze optymalnego wariantu realizującego postawione cele, należy wybrać i przedstawić koncepcję techniczno-technologiczną oraz szczegółowo uzasadnić wybór rozwiązania technologicznego oraz proponowane zmiany, (które mają przynieść rezultaty zmierzające do osiągnięcia celów projektu) i wykazać, że zaproponowane rozwiązanie jest:

- ↳ wykonalne pod względem technicznym/technologicznym,
- ↳ zgodne z najlepszą praktyką w danej dziedzinie,
- ↳ zgodne z obowiązującymi normami prawnymi oraz przepisami dotyczącymi ochrony środowiska,
- ↳ optymalne pod względem zaspokojenia popytu ze strony interesariuszy,
- ↳ najbardziej odpowiednie spośród rozważanych opcji.

Opis koncepcji techniczno-technologicznej powinien ograniczyć się do elementów mających rzeczywisty wpływ na koszty czy funkcjonowanie infrastruktury w przyszłości.

Informacje niezbędne w niniejszym punkcie pochodzić będą w pierwszej kolejności z posiadanej przez Wnioskodawcę dokumentacji technicznej. Należy jednak wybrać informacje najistotniejsze.

Dane zamieszczone w niniejszym dziale podlegać będą m.in. ocenie merytorycznej, (ocena dopuszczająca metodą 0-1) dokonywanej przez zespół ds. oceny wykonalności technicznej i technologicznej Komisji konkursowej. W związku z tym wniosek może być oceniony negatywnie w przypadku, gdy proponowane technologie nie będą zgodne z obowiązującymi wymaganiami i standardami.

Ponadto w celu możliwości oceny trwałości technologicznej projektu należy wskazać, iż wybrane technologie budowy poszczególnych elementów infrastruktury przełożą się na wysoką jakość i trwałość otrzymanych produktów, tak że nie będą one wymagały ciągłych udoskonaleń lub poprawek.

Analiza techniczna i technologiczna powinna wskazywać, iż zastosowana technologia ma charakter przyszłościowy.

7. Uwarunkowania formalno-prawne

Realizacja projektu dotyczącego przede wszystkim robót budowlanych wymaga spełniania szeregu obowiązków oraz uzyskania uzgodnień lub pozwoleń właściwych organów administracyjnych. W rozdziale niniejszym należy opisać uwarunkowania prawne oraz stopień zaawansowania procedur poprzedzających realizację prac budowlanych.

7.1. Uwarunkowania wynikające z procedur prawa budowlanego i zagospodarowania przestrzennego

Należy przedstawić informację o stopniu zaawansowania prac związanych z wydaniem prawomocnego pozwolenia na budowę oraz opracowaniem pełnej dokumentacji budowlanej. Jeśli zakres projektu objęty jest kilkoma pozwoleniami, lub przewidziane prace stanowią

fragment szerszego zakresu objętego pozwoleniem, należy opisać i wyjaśnić zaistniałą sytuację.

7.2. Prawo do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane

Należy przedstawić informację, czy oraz na jakiej podstawie Wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomościami, na których realizowane będą roboty budowlane projektu, a które są niezbędne dla jego realizacji.

Należy również ustosunkować się do przypadków, gdy realizacja inwestycji wymaga przeprowadzenia wykupów nieruchomości. Konieczne jest wówczas określenie podstawy przyjętej wyceny (operatu sporządzonego przez rzeczoznawcę).

W odniesieniu do obiektów kubaturowych infrastruktury należy jednoznacznie określić tytuły prawne do nieruchomości wraz z dokumentami (np. sygnatury wpisów do ksiąg wieczystych, a w przypadku ich braku np.: repertorium aktów notarialnych, sygnatury decyzji administracyjnych itd.).

7.3. Zgodność z prawem zamówień publicznych

Zlecanie realizacji robót budowlanych, dostawy i usługi realizowane w ramach projektu podlegają przepisom ustawy z 29.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych (tj. Dz. U. z 2010r. Nr 113 poz. 759 z późn. zm.). W niniejszym punkcie należy scharakteryzować rodzaj i przedmiot każdej z zaplanowanych procedur udzielania zamówień publicznych. Należy mieć przy tym na uwadze dyspozycję art. 32 ust. 2 ustawy, który zabrania dzielenia zamówienia na części lub zaniżania wartości zamówienia w celu uniknięcia procedur przetargowych oraz art. 29, który nakazuje opisać przedmiot zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń.

W przypadku wskazania trybów nieprzetargowych należy podać dodatkowe, istotne informacje, np. uzasadnić, dlaczego wybrano dany tryb postępowania lub umieścić informację o niepodleganiu przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych wraz z podaniem uzasadnienia. W przypadku udzielania zamówień publicznych współfinansowanych ze środków EFRR w ramach RPO WP, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14 tys. euro lub przez podmioty w stosunku, do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych - Wnioskodawca jest zobowiązany do:

- a) wyboru wykonawcy w oparciu o najbardziej korzystną ekonomicznie i jakościowo ofertę,
- b) przestrzegania przy wyborze wykonawcy i wydatkowaniu środków, prawa wspólnotowego i krajowego m.in. w zakresie zapewnienia zasad przejrzystości, jawności i ochrony uczciwej konkurencji,
- c) dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów rozumianego, jako brak bezstronności i obiektywności przy wylanianiu wykonawcy do realizacji usług, dostaw lub robót budowlanych w ramach realizowanego projektu,
- d) stosowania „Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku, do których nie stosuje się ustawy prawo zamówień publicznych” – stanowiących załącznik do umowy/ decyzji o dofinansowanie.

7.4. Specyficzne uwarunkowania prawne

Należy przedstawić informację, czy realizacja inwestycji wymagała (lub jest uzależniona od) przeprowadzenia szczególnych postępowań związanych np. z przepisami o ocenie oddziaływania na środowisko, oddziaływaniem na obszary Natura 2000, ochroną zabytków, ochroną gruntów rolnych, prawem wodnym lub wynikających, np. ze stwierdzonych przez upoważnione organy administracyjne, znacznych przekroczeniach stężeń zanieczyszczeń, itd.

8. Analiza potencjału instytucjonalnego Wnioskodawcy

Niniejszy rozdział powinien zawierać informacje służące do ustalenia i oceny czy Wnioskodawca jest gotowy do realizacji projektu oraz czy ma możliwości jego utrzymania w przyszłości.

8.1. Charakterystyka wnioskodawcy

Należy dokonać krótkiej charakterystyki stanu aktualnego podmiotu zgłaszającego projekt, w tym uwarunkowań prawnych dla danego typu wnioskodawcy (podstawę prawną utworzenia, organ założycielski, zadania statutowe), struktury organizacyjnej, procesu decyzyjnego organów/osób uprawnionych do reprezentacji, zasad nadzoru nad prowadzoną działalnością.

Istotne jest zamieszczenie informacji dotyczących kompetencji oraz zasobów sprzętowych i kadrowych jednostki (komórki organizacyjnej, stanowiska pracy) bezpośrednio odpowiedzialnej za sprawę administracyjną i merytoryczne inwestycji.

Ponadto punkt obejmuje opis kwestii proceduralnych związanych z zarządzaniem projektem. W kwestiach proceduralnych należy opisać procedury, które będą wykonywane podczas realizacji projektu, np. sposoby śledzenia postępu prac, definiowania i weryfikowania punktów kontrolnych, formalne warunki odbioru prac itp., harmonogram prac przygotowawczych, w tym rozpisania przetargów, pozyskiwania odpowiednich zezwoleń itp. oraz harmonogram realizacji projektu.

8.2. Partnerzy i opis zasad partnerstwa

W przypadku, gdy projekt realizowany jest z udziałem innych podmiotów należy scharakteryzować zakres ich zaangażowania oraz kompetencje związane z jego realizacją. W szczególności należy opisać strukturę i zasady współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację projektu:

- ↳ prawną podstawę współpracy (umowę, porozumienie administracyjne) – czy zostały zawarte w drodze procedur określonych m.in. w ustawie o samorządzie gminnym z dnia 08.03.1990 (Dz. U. z 2013r., poz. 594 z późn. zm.), ustawie o samorządzie powiatowym z dnia 05.06.1998 (Dz. U. z 2013r., poz. 595 z późn. zm), ustawie o samorządzie województwa z dnia 05.06.1998 Dz. U. z 2013r., poz. 596 z późn. zm ,
- ↳ główne prawa i obowiązki partnera (-ów) związane z realizacją projektu,
- ↳ kwestie własności i finansowania przedmiotu projektu po zakończeniu jego realizacji,
- ↳ sposób zabezpieczenia środków finansowych, zasady rozliczeń i płatności, jeżeli partner uczestniczy w finansowaniu nakładów inwestycyjnych.

Szczegółowe uregulowania dotyczące zasad partnerstwa zawierają *Wytyczne dla Beneficjentów w zakresie zawierania umów/porozumień o partnerstwie dla projektów realizowanych w ramach I osi priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego*

Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 (zał. Nr 12 do regulaminu Konkursu) dostępne na stronie internetowej: www.wrota.podkarpackie.pl/rpo/rpo_os1.

8.3. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu

Jeżeli bieżącym zarządzaniem projektu zajmować się będzie inny niż Wnioskodawca podmiot, należy wyjaśnić przyczyny, korzyści oraz formę prawną przekazania funkcji związanych z użytkowaniem danej infrastruktury.

Należy określić jaki podmiot będzie zarządzał infrastrukturą powstałą w wyniku realizacji projektu, w tym sposób wyboru podmiotu eksploatującego, jego formę prawną i strukturę własnościową, jak również zakres nadzoru Wnioskodawcy. Warto również uzasadnić, że sprostą on wymaganiom związanym z bieżącym utrzymaniem infrastruktury. Informacje te powinny dotyczyć zasobów kadrowych, sprzętowych, organizacyjnych oraz finansowych w kontekście zdolności do utrzymania rezultatów projektu przez co najmniej 5 lat od chwili zakończenia jego realizacji. W w/w okresie beneficjent nie może dokonać zmiany charakteru własności elementu infrastruktury (art. 57 pkt. 1b Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006). W zakresie niniejszej analizy należy wziąć pod uwagę dyspozycję art. 57 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

8.4. Doświadczenie w realizacji projektów inwestycyjnych

W punkcie tym powinna znaleźć się informacja w zakresie projektów inwestycyjnych dotychczas zrealizowanych przez Wnioskodawcę (i ew. partnerów). Należy przy tym skupić się na projektach powiązanych terytorialnie, technicznie lub w zakresie celów społeczno-gospodarczych z przedmiotem zgłaszanego wniosku. W szczególności należy podać:

- ↳ oznaczenie przedmiotu zrealizowanego działania (z faktycznym – w przypadku zakończonych – lub planowanym – w przypadku trwających projektów terminem realizacji),
- ↳ koszty realizacji,
- ↳ źródła finansowania,
- ↳ uzasadnienie związku z przedmiotem lub celami zgłaszanej inwestycji.

9. Analiza finansowa

Analiza finansowa przeprowadzana dla potrzeb wnioskowania o dofinansowanie projektu z funduszy UE polega na oszacowaniu (maksymalnej) wysokości dofinansowania, która z jednej strony czyni inwestycję wykonalną, z drugiej zaś uniemożliwia przekazanie nieuzasadnionej kwoty beneficjentowi, poprzez zastosowanie stopy dofinansowania dla danego priorytetu wyłącznie do tej części nakładów inwestycyjnych, których nie da się sfinansować z przyszłych opłat wnoszonych przez użytkowników.

Przeprowadzenie analizy finansowej ma na celu w szczególności:

- a) ocenę finansowej rentowności inwestycji i kapitału własnego (krajowego), a także finansowej bieżącej wartości netto poprzez ustalenie wartości wskaźników efektywności finansowej projektu,
- b) weryfikację trwałości finansowej projektu i beneficjenta/operatora,
- c) ustalenie właściwego (maksymalnego) dofinansowania z funduszy UE.

Należy zatem przeprowadzić m.in. następujące działania:

- określenie założeń dla analizy finansowej,

- ustalenie, czy projekt generuje przychody w rozumieniu art.55 ust.1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, oraz czy istnieje możliwość ich oszacowania z wyprzedzeniem,
- zestawienie przepływów pieniężnych projektu,
- ustalenie, czy wartość bieżąca przychodów w rozumieniu art. 55 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 generowanych przez projekt przekracza wartość bieżącą kosztów operacyjnych, tzn. czy projekt jest projektem generującym dochód (dotyczy projektów, dla których istnieje możliwość oszacowania dochodu z wyprzedzeniem)
- ustalenie poziomu dofinansowania projektu z funduszy UE w oparciu o metodę luki w finansowaniu (dotyczy projektów generujących dochód, dla których istnieje możliwość oszacowania dochodu z wyprzedzeniem)
- określenie źródeł finansowania projektu,
- ustalenie wartości wskaźników efektywności finansowej projektu,
- przeprowadzenie analizy finansowej trwałości.

Analizę finansową należy przeprowadzić w pliku Excel stanowiącym załącznik nr 1 – model standardowy lub załącznik 2 – model różnicowy do niniejszych wytycznych. Wnioskodawca zobowiązany jest do dostarczenia wraz z dokumentacją aplikacyjną odpowiedniego załącznika zarówno w formie papierowej jak i elektronicznej (z edytowalnymi formułami obliczeniowymi) na płycie CD/DVD.

UWAGA: Projekt podlega odrzuceniu, jeśli Wnioskodawca nie dołączy do dokumentacji aplikacyjnej odpowiedniego załącznika modelu analizy finansowej lub przeprowadzi analizę na załączniku niezgodnym z załączonymi do niniejszych wytycznych.

Założenia do analizy finansowej:

1. Analizę finansową należy przeprowadzić w oparciu o metodologię zdyskontowanych przepływów środków pieniężnych (ang. Discounted Cash Flow – zwana dalej metodologią/analizą DCF), która zgodnie z definicją Komisji Europejskiej, określoną w Metodologii CBA, metodologia DCF charakteryzuje się następującymi cechami:
  - i. obejmuje skonsolidowaną analizę finansową, z punktu widzenia równocześnie właściciela infrastruktury, jak i podmiotu gospodarczego (operatora infrastruktury), w przypadku, gdy są oni odrębnymi podmiotami – analiza skonsolidowana;
  - ii. bierze co do zasady wyłącznie przepływ środków pieniężnych, tj. rzeczywistą kwotę pieniężną wypłacaną lub otrzymywaną przez dany projekt zatem niepieniężne pozycje rachunkowe, jak amortyzacja czy rezerwy na pokrycie nieprzewidzianych wydatków nie mogą być przedmiotem analizy DCF,
  - iii. uwzględnia przepływy środków pieniężnych w tym roku, w którym zostały dokonane i ujęte w danym okresie odniesienia (wyjątek stanowią nakłady inwestycyjne na realizację projektu poniesione przed pierwszym rokiem okresu odniesienia – powinny one zostać uwzględnione w pierwszym roku odniesienia w wartościach niezdyskontowanych), uwzględnia wartość rezydualną, w przypadku,

gdy okres ekonomicznej użyteczności środków trwałych projektu przekracza przyjęty okres odniesienia

- iv. uwzględnia wartość pieniądza w czasie przy sumowaniu przepływów finansowych z różnych lat. Przyszłe przepływy środków pieniężnych dyskontuje się w celu uzyskania ich wartości bieżącej za pomocą współczynnika dyskontowego, którego wielkość jest ustalana przy użyciu stopy dyskontowej przyjętej dla celów przeprowadzenia analizy finansowej według metodologii DCF

2. Analizę należy sporządzić:

- i. w cenach stałych tj. cenach z roku bazowego, z wyeliminowaniem wpływu inflacji na prognozy finansowe
- ii. w cenach netto (bez podatku VAT) w przypadku, gdy podatek VAT nie stanowi wydatku kwalifikowalnego, ponieważ może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe lub
- iii. w cenach brutto (wraz z podatkiem VAT), gdy podatek VAT stanowi wydatek kwalifikowalny (ponieważ nie może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe) oraz gdy jest on niekwalifikowalny, ale stanowi rzeczywisty nieodzyskiwalny wydatek podmiotu ponoszącego wydatki (np. został poniesiony przed rozpoczęciem okresu kwalifikowalności wydatków przez podmiot nie będący płatnikiem VAT). Podatek VAT powinien zostać wyodrębniony jako osobna kategoria.

3. Analiza powinna być przeprowadzona w PLN

4. Rokiem obrotowym w przyjętych założeniach jest rok kalendarzowy

5. Analizy należy wykonywać kierując się zasadami rzetelności oraz ostrożnej wyceny

6. Okres referencyjny dla którego należy przeprowadzić analizę składa się z dwóch etapów – I etap realizacji projektu i II etap eksploatacji projektu. Poniżej przedstawiono długości okresów eksploatacji dla poszczególnych sektorów:

- i. energetyka – 15-25 lat,
- ii. gospodarka wodna i ochrona środowiska – 30 lat,
- iii. kolejnictwo – 30 lat,
- iv. porty morskie i lotnicze – 25 lat,
- v. drogi – 25-30 lat,
- vi. przemysł – 10 lat,
- vii. inne – 15 lat.

7. Zalecana stopa dyskontowa wynosi 5% (przy cenach stałych).

8. Przy założeniach makroekonomicznych dla pierwszych 5 lat prognozy przepływów / projekcji finansowej, należy korzystać z wariantów rozwoju gospodarczego Polski, które są zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Dla pozostałego okresu analizy należy stosować wartości, jak z ostatniego roku ww. wariantów. Warianty te będą podlegały okresowej aktualizacji. Największe znaczenie mają następujące założenia makroekonomiczne:

- i. stopa wzrostu PKB,

- ii. wskaźnik inflacji,
  - iii. kursy wymiany walut,
  - iv. WIBOR,
  - v. stopa bezrobocia,
  - vi. stopa realnego wzrostu płac,
9. W przypadku stawek podatkowych (w tym stawek podatku VAT), należy stosować ich bieżące wartości, zgodnie z odpowiednimi obowiązującymi przepisami.

Wybór metody przeprowadzenia analizy finansowej

Wyróżnia się dwie kategorie inwestycji, które są przedmiotem różnych metod analizy finansowej. Kwalifikacji poszczególnej inwestycji do danej kategorii dokonuje się na podstawie odpowiedzi uzyskanych na następujące pytania:

- a) czy możliwe jest oddzielenie strumienia przychodów projektu od ogólnego strumienia przychodów beneficjenta?
- b) czy możliwe jest oddzielenie strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych na realizację projektu od ogólnego strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych beneficjenta?

Kategoria 1 dotyczy inwestycji, dla których możliwe jest oddzielenie przepływów pieniężnych związanych z projektem od ogólnych przepływów pieniężnych beneficjenta. Ma ona miejsce wówczas, jeśli na oba wyżej wymienione pytania zostały udzielone pozytywne odpowiedzi. W tej sytuacji możliwe jest zastosowanie metody standardowej, polegającej na uwzględnieniu w analizie jedynie przepływów pieniężnych w ramach projektu UE. W tym przypadku analizę należy przeprowadzić na załączniku nr 1 – model standardowy do niniejszych wytycznych.

Kategoria 2 dotyczy inwestycji, dla których niemożliwe jest rozdzielenie przepływów pieniężnych, zarówno osobno dla kategorii przychodów oraz kosztów, jak i dla obydwu kategorii równocześnie. Występuje ona wówczas, jeśli odpowiedź przynajmniej na jedno z w/w pytań jest negatywna. W tym przypadku niemożliwe jest zastosowanie metody standardowej, w związku z czym analiza finansowa przeprowadzana jest metodą złożoną, która opiera się na różnicowym (przyrostowym) modelu finansowym.

W ramach metody złożonej dopuszczalne jest stosowanie dwóch podejść:

- a) strumienie pieniężne szacowane są jako różnica pomiędzy strumieniami pieniężnymi dla scenariusza „podmiot z projektem” (wariant inwestycyjny) oraz strumieniami pieniężnymi dla scenariusza „podmiot bez projektu” (wariant bezinwestycyjny).
- b) strumienie pieniężne szacowane są jako różnica pomiędzy strumieniami pieniężnymi dla scenariusza „działalność gospodarcza z projektem” oraz strumieniami pieniężnymi dla scenariusza „działalność gospodarcza bez projektu”. W ramach działalności gospodarczej dla potrzeb niniejszych Wytycznych można wyróżnić:
  - i) usługę (działalność) / pakiet usług oferowanych w obrębie zdefiniowanego obszaru,
  - ii) usługę (działalność) / pakiet usług oferowanych w ramach kilku regionów,
  - iii) nowy produkt wytwarzany w już istniejącej fabryce,
  - iv) inne.

Takie podejście umożliwia uproszczenie obliczeń.

Np. w przypadku podmiotu działającego na obszarze całej Polski, nie ma potrzeby analizowania jego finansów w skali całego kraju, wystarczy przeprowadzić analizę finansów

w aspekcie danego regionu bądź usługi (działalności), o ile tego typu dane są możliwe do wyodrębnienia z ksiąg rachunkowych firmy. Zamiast poddawać analizie wielobranżowy podmiot, wystarczy przyjrzeć się przepływowi finansowemu generowanemu przez fabrykę, która jest unowocześniana.

W przypadku branż sieciowych (np. koleje), wystarczające byłoby zatem przeprowadzenie analizy wybranej części sieci (np. jednej linii).

W złożonej metodzie analizy finansowej przepływy finansowe powinny zostać obliczone zgodnie z metodologią różnicowego modelu finansowego, W tym przypadku analizę należy przeprowadzić na załączniku nr 2 – model różnicowy do niniejszych wytycznych.

UWAGA: Wniosek podlega odrzuceniu, jeśli Wnioskodawca nie dokona wyboru odpowiedniego modelu finansowego a tym samym nie zastosuje odpowiedniego do typu inwestycji pliku Excel będącego załącznikiem 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Nakłady inwestycyjne na realizację projektu

1. Nakłady inwestycyjne – harmonogram rzeczowo-finansowy - arkusz tabela 1 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

W punkcie tym Wnioskodawca przedstawia całkowite nakłady inwestycyjne obejmujące: nakłady przedinwestycyjne oraz inwestycyjne w podziale na koszty kwalifikowane i niekwalifikowane oraz nakłady odtworzeniowe (wykazywane w fazie operacyjnej projektu).

Harmonogram rzeczowo-finansowy należy przedstawić:

- w ujęciu kwartalnym,
- z podziałem na wydatki kwalifikowalne i niekwalifikowalne z wydzielonym podatkiem VAT wraz ze wskazaniem stawki podatku
- z uwzględnieniem rezerw na nieprzewidziany wzrost wydatków (ważne jest, aby rezerw nie ujmować przy zestawianiu przepływów pieniężnych projektu i obliczaniu luki finansowej)

2. Nakłady odtworzeniowe - arkusz tabela 1 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Nakłady odtworzeniowe są to inwestycyjne nakłady ponoszone w okresie eksploatacji projektu (po zakończeniu jego realizacji), przeznaczone na odtworzenie lub ulepszenie pewnych elementów projektu i powiększające wartość tych elementów majątku powstałego w wyniku realizacji projektu, których dotyczą.

Nakładów odtworzeniowych nie należy mylić z kosztami bieżących napraw, remontów i konserwacji. Powiększają one wartość początkowej danego środka trwałego i podlegają amortyzacji.

Przy określaniu wielkości nakładów odtworzeniowych należy podać metodologię oszacowania (uwzględniającą obowiązujące normy, przepisy i inne).

UWAGA: Wniosek podlega odrzuceniu, jeśli nakłady inwestycyjne w tej tabeli będą niespójne z wykazanymi we wniosku aplikacyjnym.

3. Wartość rezydualna

Obliczenie wartości rezydualnej jest niezbędne do obliczenia wskaźników efektywności finansowej i ekonomicznej oraz wskaźnika luki w finansowaniu. Rekomenduje się 2 metody

obliczania wartości rezydualnej: wartość rezydualna obliczana jako wartość bieżąca przewidywanych przepływów pieniężnych netto w tych latach gospodarczego życia projektu, które wykraczają poza okres odniesienia.

$$RV = \frac{FCF}{i}$$

gdzie:

- RV – wartość rezydualna po zakończeniu okresu referencyjnego,
- i – stopa dyskontowa,
- FCF – poziom wolnych przepływów pieniężnych obliczony jako suma przychodów operacyjnych z ostatniego roku okresu referencyjnego pomniejszony o sumę odpowiadających im kosztów operacyjnych (zawierających niezbędne nakłady odtworzeniowe) oraz skorygowany o zmianę kapitału obrotowego.

Wartość rezydualna nie powinna być niższa niż wartość księgowa netto aktywów projektu UE i związanych z nim inwestycji odtworzeniowych. Oznacza to, że Wnioskodawca powinien rozliczyć wartość, która jest równa wartości netto aktywów (tzn. wartość księgowa brutto pomniejszona o amortyzację przez okres objęty analizą) sfinansowanych w ramach Projektu EU powiększonej o wartość netto związanych z nimi inwestycji odtworzeniowych.

Przychody i koszty operacyjne projektu

1. Prognoza przychodów operacyjnych – arkusz tabela 1 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Prognozowane przychody operacyjne powinny zostać ujęte w podstawowe grupy: produkty, usługi i towary.

Poziom przychodów powinien wynikać ze sporządzonej analizy popytu oraz zaplanowanych poziomów opłat.

2. Prognoza kosztów operacyjnych – arkusz tabela 1 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Podstawą prognozowania kosztów operacyjnych generowanych przez projekt są koszty dotyczące całości funkcjonowania Beneficjenta / operatora.

Szacowanie kosztów operacyjnych (eksploatacji) odbywa się według układu rodzajowego (zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości) z uprzednim określeniem szczegółowych założeń.

Jeżeli realizacja projektu powoduje oszczędności kosztowe to w modelu różnicowym w kategorii kosztów operacyjnych należy przedstawić je ze znakiem ujemnym.

W ramach tego punktu należy również przedstawić plan bieżących remontów inwestycji w okresie eksploatacji projektu. Pozycję tę należy ująć w rachunku zysków i strat w kosztach materiałów i surowców oraz usług obcych.

Prognoza kosztów operacyjnych powinna obejmować następujące kategorie kosztów:

- Usługi obce: Koszt usług świadczonych przez zewnętrznych dostawców - wyodrębnionych wg ich podziału rodzajowego. Przykładowo do usług obcych można zaliczyć między innymi usługi: najmu (dzierżawy) obiektów, remontowe dotyczące przede wszystkim remontów, napraw i konserwacji środków trwałych, łączności (pocztowe, telefoniczne, telegraficzne, faksowe), bankowe, transportowe, jak opłaty za przewóz ładunków różnymi środkami

transportu, opłaty za dozór mienia przez zewnętrzne podmioty, sprzątanie i inne.

- Zużycie materiałów i energii: Koszty poniesione przez jednostkę na zużycie energii, wody, gazu, paliwa samochodowego oraz wartość środków obrotowych zaliczanych bezpośrednio w koszty (np. materiały biurowe, itp.).
- Wynagrodzenia: Koszty związane z prognozowanym zwiększeniem zatrudnienia i przeciętnego wynagrodzenia brutto.
- Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia: Koszty związane z obowiązkowymi składkami na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne, fundusz pracy i fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych.
- Podatki i opłaty: W zależności od typu projektu wyróżniać będziemy podatek od nieruchomości, opłaty za wieczyste użytkowanie, opłaty notarialne i inne.
- Pozostałe koszty rodzajowe: Koszty, które nie są ujęte w/w kategoriach, np. koszty reprezentacji i promocji.
- Amortyzacja: Powinna być ona wykonana dla poszczególnych składników majątku wraz z uwzględnieniem przyszłych nakładów odtworzeniowych oraz amortyzacją tych nakładów. Amortyzacja powinna być liczona metodą liniową. Okres amortyzacji dla poszczególnych składników majątku musi wynikać z odpowiednich przepisów: Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j.t. Dz.U. z 2012r. poz. 361 z późn. zm.) z oraz Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2013r. poz. 330 z późn.zm).

3. Zapotrzebowanie na kapitał obrotowy netto

Kapitał obrotowy to różnica pomiędzy bieżącymi aktywami (zapasy, należności krótkoterminowe) a bieżącymi pasywami (zobowiązania krótkoterminowe). Wyliczenia należy opierać na danych finansowo-księgowych Beneficjenta/operatora, natomiast w razie ich braku na danych branżowych. Do obliczania kapitału obrotowego netto można wykorzystać odpowiednie wskaźniki rotacji: zobowiązań, zapasów, należności.

Zapotrzebowanie na kapitał obrotowy netto powinien zostać przedstawiony w formie tabelarycznej wraz z opisem założeń – arkusz tabela 3-6, tabela 3 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Należy pamiętać o właściwym ujmowaniu zmiany kapitału obrotowego netto w przepływach finansowych.

Obliczenie wysokości dofinansowania w oparciu o metodę luki w finansowaniu

Określenie poziomu pomocy wspólnotowej opiera się na metodzie „luki w finansowaniu” w danym projekcie, czyli tej części zdyskontowanego kosztu pierwotnego inwestycji, która nie jest pokryta zdyskontowanym dochodem netto z projektu. Określenie kwalifikowalnych wydatków zgodnie z art. 55 ust 2 gwarantuje, iż projekt będzie miał zasoby finansowe wystarczające na jego realizację i pozwala uniknąć przyznania nienależnych korzyści odbiorcy pomocy, czyli finansowania projektu w wysokości większej niż jest to konieczne. Metodę luki w finansowaniu stosuje się dla projektów generujących dochód pod warunkiem, iż:

- wsparcie nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 87 TWE,

- wartość bieżąca przepływów pieniężnych netto generowanych w ramach projektu jest dodatnia.

W celu obliczenia luki w finansowaniu – arkusz luka załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych - należy odnieść się do przepływów pieniężnych, uwzględniając następujące kategorie zdyskontowanych przepływów pieniężnych:

- Zdyskontowane nakłady inwestycyjne projektu (DIC)
- Zdyskontowane przychody projektu
- Zdyskontowane koszty operacyjne projektu
- Zdyskontowana wartość rezydualna.

W celu wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu w dochodach uwzględnia się wartość rezydualną, natomiast nakłady inwestycyjne koryguje się o rezerwy na nieprzewidziane wydatki, których nie należy uwzględniać przy wyliczaniu tego wskaźnika.

Bez względu na wartość całkowitych kosztów projektu, dla wszystkich projektów generujących dochód i nie objętych pomocą publiczną w rozumieniu art. 87 TWE, poziom dofinansowania ustala się przy zastosowaniu metody luki w finansowaniu.

UWAGA: Wniosek podlega odrzuceniu, jeśli poziom dofinansowania zostanie policzony błędnie /zawyżenie dofinansowania/ lub metodą nieodpowiednią dla danego typu projektu.

Źródła finansowania

W ramach tego rozdziału Beneficjent zobowiązany jest przedstawić szczegółowo źródła finansowania nakładów inwestycyjnych, z uwzględnieniem środków EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego – arkusz tabela 3-6, tabela 6 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

W przypadku korzystania z kredytów w celu pokrycia wkładu własnego lub/i utrzymania płynności finansowej w okresie realizacji projektu, należy podać warunki kredytowe: oprocentowanie, prowizje, opłaty, okres kredytowania, rodzaj spłat, ewentualny okres karencji.

Jeżeli sytuacja tego wymaga należy dokonać analizy zdolności kredytowej beneficjenta/operatora pod kątem pozyskania wskazanych w montażu finansowym środków.

Wskaźniki efektywności finansowej

Ustalenie wartości wskaźników finansowej efektywności projektu dokonywane jest na podstawie przepływów pieniężnych określonych przy zastosowaniu metody standardowej bądź złożonej – arkusz tabela 9-10, tabela 9 i 10 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Na podstawie przepływów finansowych, przedstawionych w formie tabelarycznej, należy wyznaczyć następujące wskaźniki efektywności finansowej projektu:

- Finansowa Zaktualizowana Wartość Netto

$$FNPV = \sum_{t=1}^n \frac{NCF_t}{(1+r)^t}$$

NCF_t – finansowe przepływy pieniężne netto projektu w roku t (różnica pomiędzy wpływami i wydatkami projektu w roku t)

n - liczba lat okresu referencyjnego

$t=1, \dots, n$ – kolejny rok okresu referencyjnego

r – finansowa stopa dyskontowa

- Finansowa wewnętrzna stopa zwrotu

$$\sum_{t=1}^n \frac{NCF_t}{(1 + IRR)^t} = 0$$

NCF_t – finansowe przepływy pieniężne netto projektu w roku t (różnica pomiędzy wpływami i wydatkami projektu w roku t)

n – liczba lat okresu referencyjnego

$t=1, \dots, n$ – kolejny rok okresu referencyjnego

Jakość finansowa projektu musi być oceniona poprzez jego finansową stopę zwrotu (Financial Rate of Return: FRR), która jest stopą zwrotu, przy której zaktualizowana wartość netto (NPV) wynosi zero. FRR może być obliczona z perspektywy całości inwestycji, bez względu na to, jak jest ona finansowana, oraz z perspektywy podmiotu odpowiedzialnego za jego realizację.

Wyróżniamy dwie grupy wskaźników efektywności finansowej:

1. Wskaźniki efektywności finansowej inwestycji

- finansowa bieżąca wartość netto (FNPV/C),
- finansowej stopy zwrotu (FRR/C),

W pierwszym przypadku FRR jest określana jako FRR/C i mierzy zdolność projektu do generowania środków zapewniających odpowiedni zwrot wszystkim źródłom finansowania (tzn. własnym i obcym). FRR/C jest obliczana na podstawie prognozy przepływów pieniężnych odpowiadającej okresowi użytkowania projektu obejmującej, jako wydatki: początkowe nakłady inwestycyjne, inwestycje odtworzeniowe, koszty działalności operacyjnej oraz jako wpływy: przychody generowane przez projekt i wartość rezydualną projektu na koniec okresu jego użytkowania.

FRR/C musi być obliczone w wariantach z oraz bez dotacji UE, a dotacje muszą być traktowane jako wpływy.

2. Wskaźniki efektywności finansowej z kapitału własnego (krajowego)

- finansowa bieżąca wartość netto kapitału własnego (FNPV/K),
- finansowa stopa zwrotu kapitału własnego (FRR/K),

W drugim przypadku FRR jest określana jako FRR/K i mierzy zdolność projektu do zapewnienia odpowiedniego zwrotu kapitału zainwestowanego przez podmiot odpowiedzialny za projekt. FRR/K jest obliczana na podstawie tej samej prognozy przepływów pieniężnych, co FRR/C, z dodaniem wypłaconego kredytu/pożyczki jako wpływów oraz opłat za obsługę zadłużenia jako wydatków. Wskaźniki te obliczane są tylko dla projektów dużych.

Dla projektu wymagającego dofinansowania z funduszy UE wskaźnik FNPV/C nie uwzględniający dofinansowania z funduszy UE powinien mieć wartość ujemną, a FRR/C wartość niższą od stopy dyskontowej użytej w analizie finansowej. Ujemna wartość FNPV/C świadczy o tym, że przychody generowane przez projekt nie pokrywają kosztów i że dla

realizacji projektu potrzebne będzie dofinansowanie. W przypadku, gdy FRR/C jest niższa od przyjętej stopy dyskontowej, FNPV/C jest ujemna, co oznacza, że bieżąca wartość przyszłych przychodów jest niższa niż bieżąca wartość kosztów projektu.

Sprawozdania finansowe

Sprawozdania finansowe należy sporządzić zgodnie z wymogami Ustawy o rachunkowości. Dla wszystkich projektów należy przygotować Rachunek Przepływów Pieniężnych – arkusz tabela 8 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Dla przejrzystości wyników zaleca się sporządzenie również Rachunku zysków i strat – arkusz tabela 8 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

W przypadku sprawozdań finansowych należy szczególną uwagę zwrócić na prawidłowe ujęcie dotacji, które reguluje zarówno ustawa o rachunkowości jak i Krajowy Standard Rachunkowości nr 1 "Rachunek przepływów pieniężnych".

UWAGA: Wniosek podlega odrzuceniu w przypadku braku spójności danych pomiędzy rachunkiem przepływów pieniężnych a tabelą weryfikacji trwałości finansowej

Trwałość finansowa projektu

Weryfikacja trwałości finansowej to zbadanie stanu środków pieniężnych na koniec poszczególnych okresów analizy. Stany te są równe skumulowanym przepływom pieniężnym.

Projekt uznaje się za trwały finansowo, jeżeli saldo to jest większe bądź równe zero we wszystkich latach objętych analizą.

Do wykazania trwałości finansowej należy używać co do zasady nominalnych (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych. Przepływy środków finansowych, jakie należy w tym celu uwzględnić powinny brać pod uwagę, wszystkie (krajowe i UE) zaangażowane środki finansowe, kredyty i pożyczki, wraz z ich spłatą, koszty obsługi zadłużenia, wpłaty własne oraz wypłaty dywidend (nadwyżki projektu) – arkusz tabela 8 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego oraz ich jednostek organizacyjnych należy przedstawić prognozę, czy realizacja inwestycji nie spowoduje przekroczenia wskaźników określonych w art. 169 i 170 ustawy z dnia 30.06.2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005r. nr 249 poz. 2104 z późn. zm.). W analizie należy również uwzględnić inne inwestycje, w tym odtworzeniowe, zaplanowane do realizacji w okresie perspektywy finansowej.

UWAGA: Wniosek podlega odrzuceniu w przypadku braku trwałości finansowej nawet w jednym roku objętym analizą. Należy zatem pamiętać, aby saldo skumulowanych przepływów pieniężnych netto było większe lub równe zero w całym okresie objętym analiza.

10. Analiza ekonomiczna

Celem analizy ekonomicznej jest dokonanie oceny wkładu projektu z punktu widzenia społeczności jako całości. Za jej pomocą należy sprawdzić, czy inwestycja jest uzasadniona z ogólnospołecznego punktu widzenia, jeżeli nawet z finansowego punktu widzenia jest nieefektywna.

Analiza kosztów i korzyści

W przypadku dużych projektów, zgodnie z zapisami art. 40 rozporządzenia 1083/2006, obowiązkowe jest przeprowadzenie pełnej analizy kosztów i korzyści – arkusz tabela 12 załącznika nr 1 lub 2 do niniejszych wytycznych.

Zgodnie z Metodologią CBA, zaleca się w przypadku tej analizy stosowanie społecznej stopy dyskontowej na poziomie 5,5%,

Podstawą do przeprowadzenia analizy ekonomicznej są przepływy środków pieniężnych określone w analizie finansowej. Przy określaniu ekonomicznych wskaźników efektywności należy jednak dokonać niezbędnych korekt dotyczących:

1. efektów fiskalnych (transferów);
2. efektów zewnętrznych;
3. przekształceń z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe.

Korekty fiskalne polegają na skorygowaniu następujących pozycji:

- a. odliczeniu podatków pośrednich od cen nakładów i produktów (np. podatku VAT, który w analizie finansowej jest uwzględniany w cenach, pod warunkiem, że nie podlega zwrotowi);
- b. odliczeniu subwencji i wpłat, mających charakter wyłącznie przekazu pieniężnego – tzw. "czyste" płatności transferowe na rzecz osób fizycznych (np. płatności z tytułu ubezpieczeń społecznych);
- c. doliczeniu do cen nakładów objętych analizą podatków bezpośrednich;
- d. uwzględnieniu w cenie tych konkretnych podatków pośrednich / subwencji / dotacji, które mają za zadanie zmienić efekty zewnętrzne. Jednakże należy pamiętać, aby w trakcie analizy nie liczyć ich podwójnie (przykładowo jako podatek włączony do danej ceny oraz jako szacunkowy zewnętrzny koszt środowiskowy).

Korekta dotycząca efektów zewnętrznych ma na celu ustalenie wartości negatywnych i pozytywnych skutków projektu (odpowiednio kosztów i korzyści zewnętrznych). Ponieważ efekty zewnętrzne, z samej definicji, następują bez pieniężnego przepływu, nie są one uwzględnione w analizie finansowej, w związku z czym muszą zostać oszacowane i wycenione. W przypadku, gdy wyrażenie ich za pomocą wartości pieniężnych jest niemożliwe, należy skwantyfikować je w kategoriach materialnych w celu dokonania oceny jakościowej. Należy wówczas wyraźnie zaznaczyć, że nie zostały one ujęte przy obliczaniu wskaźników analizy ekonomicznej.

Przekształcenie z cen rynkowych w ceny rozrachunkowe (ukryte – ang. shadow prices) ma na celu uwzględnienie czynników mogących oderwać ceny od równowagi konkurencyjnej (tj. skutecznego rynku), takich jak: niedoskonałości rynku, monopole, bariery handlowe, regulacje w zakresie prawa pracy, niepełna informacja, itp. Przeliczanie cen rynkowych na rozrachunkowe ma na celu zapewnienie, że te ostatnie będą odzwierciedlały koszt alternatywny wkładu w projekt oraz gotowość klienta do zapłaty za produkt końcowy. W szczególności, w przypadku, gdy wynagrodzenie finansowe nie odzwierciedla alternatywnego kosztu pracy, należy skorygować je do poziomu wynagrodzenia ukrytego (ang. shadow wages).

Szczegółowe informacje na temat przekształcania cen rynkowych na ceny rozrachunkowe wraz z przykładowymi czynnikami konwersji przedstawione zostały w Przewodniku CBA.

Analiza kosztów i korzyści prowadzi do obliczenia nowych ekonomicznych przepływów pieniężnych, które są podstawą obliczenia wskaźników ekonomicznej efektywności projektu.

Są one analogiczne do wskaźników z analizy finansowej (uwzględniają jednak korzyści dla szerokiej grupy beneficjentów, a nie samego inwestora) Należą do nich.

- Ekonomiczna Zaktualizowana Wartość Netto - ENPV,
- Ekonomiczna Wewnętrzna Stopa Zwrotu - ERR,
- Ekonomiczny Wskaźnik Korzyści/Koszty - B/C.

Ekonomiczna, bieżąca wartość netto (ENPV) inwestycji jest różnicą ogółu zdyskontowanych korzyści i kosztów związanych z inwestycją. Uznaje się, że projekt jest efektywny, jeżeli wskaźnik ekonomicznej bieżącej wartości netto jest dodatni. Z reguły, jeżeli wartość ENPV jest ujemna, projekt nie powinien zostać zakwalifikowany do dofinansowania z funduszy UE. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy projekt wykazuje ujemną ENPV, lecz powoduje znaczące korzyści, których nie można było wycenić, lecz zostały przedstawione w formie wyszczególnienia z dokładnym opisem i przeprowadzono ich ocenę jakościową.

Ekonomiczna, wewnętrzna stopa zwrotu z inwestycji (ERR) określa ekonomiczny zwrot z projektu. W przypadku, gdy wartość ENPV wynosi zero, tzn. bieżąca wartość przyszłych korzyści ekonomicznych jest równa bieżącej wartości kosztów ekonomicznych projektu, ERR jest równe przyjętej stopie dyskontowej. W przypadku, gdy ERR jest niższe od przyjętej stopy dyskontowej, ENPV jest ujemne, co oznacza, że bieżąca wartość przyszłych korzyści ekonomicznych jest niższa niż bieżąca wartość kosztów ekonomicznych projektu. Jeżeli ekonomiczna, wewnętrzna stopa zwrotu jest mniejsza od zastosowanej stopy dyskontowej, wówczas projekt nie jest efektywny ekonomicznie.

Wskaźnik B/C ustala się jako stosunek zdyskontowanych korzyści do sumy zdyskontowanych kosztów generowanych w okresie odniesienia. Uznaje się, że inwestycja jest efektywna, jeżeli wskaźnik B/C jest większy lub równy jedności, co oznacza, że wartość korzyści przekracza wartość kosztów inwestycji.

Analiza wielokryterialna

W przypadku pozostałych projektów (nie zaliczanych do projektów dużych) zaleca się, aby analiza kosztów i korzyści została przeprowadzona w sposób uproszczony i opierała się na oszacowaniu ilościowych i jakościowych skutków realizacji projektu. Beneficjent powinien wymienić i opisać wszystkie istotne środowiskowe, gospodarcze i społeczne efekty projektu oraz – jeśli to możliwe – zaprezentować je w kategoriach ilościowych.

11. Analiza wrażliwości i ryzyka

Analiza wrażliwości ma na celu wskazanie jak zmiany w wartościach krytycznych zmiennych projektu wpłyną na wyniki analiz przeprowadzonych dla projektu, a w szczególności na wartość wskaźników efektywności finansowej i ekonomicznej projektu.

Analizy wrażliwości dokonuje się poprzez identyfikację zmiennych krytycznych w drodze zmiany pojedynczych zmiennych o określoną procentową wartość i obserwowanie występujących w rezultacie wahań w finansowych i ekonomicznych wskaźnikach efektywności. Jednorazowo zmianie poddawana być powinna tylko jedna zmienna, podczas gdy inne parametry powinny pozostać niezmienione. Za krytyczne uznaje się te zmienne, w przypadku których zmiana ich wartości o +/- 1 % powoduje odpowiednią zmianę wartości bazowej NPV o +/- 5 %. Możliwe jest jednak przyjęcie innych kryteriów wyznaczenia zmiennych krytycznych.

Analiza ryzyka polega na przypisaniu krytycznym zmiennym zidentyfikowanym na etapie analizy wrażliwości właściwego rozkładu prawdopodobieństwa i oszacowaniu rozkładu prawdopodobieństwa finansowych i ekonomicznych wskaźników efektywności projektu.

Należy zaznaczyć, że w niektórych przypadkach (np. brak historycznych danych na temat podobnych projektów) sformułowanie prawidłowych wniosków co do rozkładu prawdopodobieństwa krytycznych zmiennych może się okazać dość trudne. W przypadku projektów nie zaliczanych do projektów dużych, analizę ryzyka można ograniczyć do jakościowej oceny ryzyka, poprzez dokonanie opisowej oceny prawdopodobieństwa materializacji danego ryzyka, przypisując każdej wartości krytycznych zmiennych jedną z trzech kategorii prawdopodobieństwa: niskie, średnie, wysokie.

Ryzyko	Prawdopodobieństwo: (niskie, średnie, wysokie)	Komentarze
Spadek popytu na usługi o 10% po zakończeniu realizacji projektu		
Zwiększenie nakładów o 10 % (w kolejnych latach realizacji)		
Zmiana (wydłużenie) czasu realizacji projektu o 20% (w kolejnych latach realizacji)		
Wzrost najbardziej istotnego (najwyższego) kosztu eksploatacyjnego o 15% (w pierwszych 5 latach eksploatacji)		
itd...		

12. Analiza oddziaływania na środowisko

W rozdziale niniejszym należy opisać oddziaływania projektu na stan środowiska oraz uzasadnić zgodność przedsięwzięcia z zasadami polityki ochrony środowiska UE. Szczegółowe informacje na temat procedury oceny oddziaływania na środowisko oraz regulacji prawnych w tym zakresie zostały przedstawione w *Wytocznych w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych i regionalnych programów operacyjnych*, MRR, z dnia 3 czerwca 2008 r. i z dnia 5 maja 2009 r, www.funduszeuropejskie.gov.pl

12.1. Formalno-prawna procedura ooś

W punkcie niniejszym należy opisać przebieg i stopień zaawansowania procedury związanej z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w tym opisać procedurę kwalifikowania przedsięwzięcia do obowiązku opracowania raportu oddziaływania na środowisko (*screening*), wraz z ewentualnym ustaleniem jego zakresu (*scoping*). Należy przedstawić informację o wykonanych konsultacjach społecznych oraz dokonanych (lub wymaganych) uzgodnieniach z uprawnionymi organami administracji w zakresie ochrony środowiska.

Należy określić:

- ↳ czy przedmiotowy projekt wymaga sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zgodnie z § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

12 listopada 2010r., w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010r. Nr 213 poz. 1397)

- ↳ czy dla przedmiotowego projektu może być wymagany raport oddziaływania na środowisko zgodnie z § 3 ww. Rozporządzenia,
- ↳ opisać procedurę screeningu oraz - jeśli była wymagana - oceny oddziaływania inwestycji na środowisko zgodnie z przepisami ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenie oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227).

12.2. Analiza poszczególnych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko

W opisie należy podać podstawowe informacje nt. czynników, które mogą mieć wpływ na stan środowiska w fazie inwestycyjnej oraz podczas eksploatacji projektu. Niektóre projekty realizowane w ramach RPO WP mogą oddziaływać niekorzystnie na środowisko regionu. Dlatego też w tym miejscu – w projektach, w których wykazano oddziaływanie na środowisko – należy pamiętać o realizacji w projekcie **zasady „zanieczyszczający płaci”**. Zasada ta jest jedną z głównych zasad wspólnotowej polityki w zakresie środowiska naturalnego [art. 174 traktatu WE] i **ma zastosowanie na całym terytorium Wspólnoty**.

W praktyce wdrożenie tej zasady oznacza stworzenie systemu opłat, w którym koszty zanieczyszczania środowiska i środków zapobiegawczych przed zanieczyszczeniem środowiska byłyby ponoszone przez tego, kto spowodował zanieczyszczenie.

Koszty te wylicza się **proporcjonalnie do marginalnych społecznych kosztów wytworzenia produktów w ramach danego projektu**, a więc również włączając w to koszty środowiskowe i koszty związane z niedostatkami zasobów (to dotyczy projektów wykorzystujących wodę) lub też skalkulowanych w taki sposób, który promuje wybór innych wariantów projektu⁶.

W opisie należy podać podstawowe informacje nt. czynników, które mogą mieć wpływ na stan środowiska w fazie inwestycyjnej oraz podczas eksploatacji projektu, tj.:

- ↳ czy planowane przedsięwzięcie powoduje obniżenie przyrodniczych wartości terenu (m.in. poprzez ingerencję w siedliska zwierząt i roślin)?
- ↳ czy planowane przedsięwzięcie wpłynie na zwiększenie obciążenia ruchem systemu komunikacyjnego? czy jego efektem będzie zwiększenie czy zmniejszenie zużycia paliwa i energii? czy wpłynie to na zwiększenie czy zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wprowadzanych do powietrza? czy realizacja inwestycji wpłynie na zwiększenie czy zmniejszenie poziomu hałasu? czy przekroczy on dopuszczalną normę?
- ↳ czy planowane przedsięwzięcie będzie źródłem promieniowania elektromagnetycznego i czy wymaga wyznaczenia obszaru ograniczonego użytkowania?
- ↳ czy planowana do budowy infrastruktura wpłynie korzystnie czy niekorzystnie na krajobraz? czy planowane prace wpłyną na zwiększenie estetyki terenu w bezpośrednim sąsiedztwie infrastruktury?
- ↳ czy realizacja inwestycji wpłynie na stan wód podziemnych i powierzchniowych, gleb, wytwarzania odpadów?

---

⁶ European Commission, *The New Programming Period 2007-2013: Guidance On The Methodology For Carrying Out Cost-Benefit Analysis*, Working Document No. 4, 08/2006, s. 15.

- ↳ jakie środki łagodzące lub działania kompensacyjne planuje się podjąć w związku z realizacją projektu?

W przypadku, gdy projekt obejmuje budowę/rozbudowę oczyszczalni ścieków należy wskazać opis rozwiązania gospodarki osadowej (spalanie, wykorzystanie rolnicze, zagospodarowanie gazów organicznych, poziom i uciążliwość hałasu, oraz ryzyko woni).

12.3. Analiza oddziaływania projektu na obszary Natura 2000

Zgodnie z art. 33, ust 1 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. (j.t. Dz. U. z 2013r. poz. 627 z późn. zm.), zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Wymóg ten odnosi się do wszystkich obszarów zarówno wyznaczonych, jak też przekazanych do Komisji Europejskiej oraz tzw. *shadow list*.

Należy przedstawić informację czy projekt (lub element zakresu rzeczowego) jest realizowany na terenie objętym ochroną w ramach utworzonego lub projektowanego do utworzenia⁷ obszaru Natura 2000. W przypadku odpowiedzi pozytywnej należy podać nazwę oraz nr obszaru oraz określić możliwe oddziaływania projektu na stan środowiska, w tym w szczególności na gatunki objęte ochroną w myśl dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1992 r. nr 92/43/EWG w sprawie ochrony naturalnych siedlisk oraz dzikich zwierząt i roślin oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009r. (Dz.U.UE.L 2010.20/7) w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Jeżeli projekt jest zlokalizowany poza terenami objętymi obszarem Natura 2000 należy również przeanalizować czy może on skutkować istotnymi oddziaływaniami na podlegające ochronie siedliska lub gatunki.

W przypadku stwierdzenia istotnego oddziaływania projektu na ww. obszary należy opisać zakres ograniczeń, środki łagodzące oddziaływanie lub działania kompensujące oraz system monitorowania występujących wpływów.

W przypadku przedsięwzięcia, które może mieć negatywny wpływ na obszar Natura 2000, zgodnie z art. 34, ust 1 przywołanej wyżej ustawy, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach może być wydana tylko w przypadku spełnienia łącznie następujących przesłanek:

- ↳ za realizacją przedsięwzięcia muszą przemawiać konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym,
- ↳ dla przedsięwzięcia nie ma rozwiązań alternatywnych,
- ↳ Wnioskodawca zapewni wykonanie kompensacji przyrodniczej.

Zgodnie zaś z art. 34 ust. 2 ustawy, w przypadku gdy na obszarze sieci Natura 2000 występuje siedlisko lub gatunek o znaczeniu priorytetowym, decyzja o uwarunkowaniach środowiskowych może zostać wydana jeżeli zostały spełnione przesłanki wymienione

⁷ Proces tworzenia obszarów Natura 2000 nie został zakończony do dnia opracowania niniejszych wytycznych. Zastrzega się, iż zgodnie z ww. *Wytycznymi*⁷, obszary z tzw. *shadow list*, zgodnie z przyjętym przez KE stanowiskiem, potwierdzonym orzeczeniami Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, są objęte ochroną zgodnie z tzw. „zasadą ostrożności” wynikającą z Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. W związku z tym:

- nie można podjąć żadnych działań mających negatywny wpływ na obszary ptasie (dyrektywa Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. nr 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, Dz. Urz. UE L 103 z 25.4.1979, z późn. zm.) z takiej nieoficjalnej listy,
- należy przyjąć, że w odniesieniu do obszarów siedliskowych z *listy cieni* konieczne byłoby przeprowadzenie oceny, o której mowa w 6 ust. 3 dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1992 r. nr 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, Dz. Urz. UE L 206 z 22.7.1992, z późn. zm. (przyp. autora).

powyżej oraz wyłącznie w celu: ochrony zdrowia i życia ludzi, zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego, wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

13. Załącznik: Specyfikacja wskaźników podlegających ocenie merytorycznej

Specyfikacja wskaźników podlegających ocenie merytorycznej

Informacje podane w załączniku do studium wykonalności projektu w zakresie uzbrojenia terenów mają na celu ujednolicenie metodologii oraz przedstawienie na standardowym formularzu danych niezbędnych do oceny merytoryczno-technicznej projektu.

Podane przez Wnioskodawcę dane, obliczenia, opisy a także uzasadnienia przyjętych wartości powinny być formułowane w sposób konkretny, przejrzysty i rzetelny, w oparciu o dane źródło zaczerpnięte z dostępnych statystyk, rejestrów, ewidencji itp.

Sporządzając niniejszy załącznik należy zwrócić szczególną uwagę na przyjęte na Komitet Monitorujący RPO kryteria oceny projektów, wraz z ustaloną metodologią przyznawania punktów w poszczególnych kryteriach.

Właściwe sporządzenie niniejszego załącznika będzie przedmiotem weryfikacji na etapie oceny formalnej wniosku o dofinansowanie, a następnie będzie miało kluczowe znaczenie dla przyznania punktów w poszczególnych kryteriach na etapie oceny jakościowej wniosku.

Niniejszy załącznik należy podpisać zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie konkursu.

Schemat A – Projekty inwestycyjne z zakresu uzbrajania terenów

NAZWA KRYTERIUM	OPIS KRYTERIUM	OBLICZENIA OPISY WNIOSKODAWCY
Wartość uzbrajanego i przygotowywanego terenu inwestycyjnego	Kryterium mierzone będzie ilorazem wartości dofinansowania EFRR oraz wskaźnika powierzchni uzbrajanego i przygotowywanego terenu inwestycyjnego w ramach projektu [w ha]. Kryterium promować będzie projekty o najkorzystniejszej wartości ilorazu (czyli o najmniejszej jego wartości, która oznacza, iż najniższym kosztem środków unijnych uzyskujemy największy efekt w postaci powierzchni oraz uzbrajanego i przygotowywanego terenu inwestycyjnego).	

Kompleksowość inwestycji	Punkty przyznawane będą za lokalizację terenu oraz udogodnienia i systemy bezpieczeństwa związane z inwestycja	
Zaangażowanie środków własnych wyższe od wymaganego	Kryterium oceniane będzie na podstawie poziomu [%] wkładu własnego wnioskodawcy w projekcie (liczonego jako udział w kosztach kwalifikowalnych).	
Udział partnerów w projekcie	Kryterium oceniane będzie na podstawie liczby partnerów zaangażowanych w realizację projektu.	
Wpływ projektu na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu	Kryterium oceniane będzie na podstawie wpływu projektu na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu mierzonej ilością dodatkowych inwestycji wykreowanych w wyniku realizacji projektu	
Zakres obszarowy inwestycji	Kryterium oceniane będzie na podstawie wielkości realizowanego projektu. Preferowane będą projekty o większej skali	